

Egiptovski muzej v Gize-ju.

V Kájiri, dné 2. marca 1891.

Nepopisno čustvo ti polni dušo, kadar se živo spominjaš nekdanjih velikih narodov, mogočnih in slavnih, a davno že pokopanih v minulosti. Koliko krepke se ti vzbudi zanimanje, ako se ta minolost v istini pred tvojimi očmi razgrne, ako nekdanji rodovi — rekel bi — pred teboj vstajajo in ti jih gledaš, opazuješ, kako so živeli in delovali.

Tako si more dragi čitatelj misliti, kako mi je bilo pri srcu, ko sem ogledoval tako znamenite in prezanimive zgodovinske starine v gizejskem muzeju. Starinski muzej je bil do najnovejšega časa ob Nilu, v enem delu ali kraju kajirskem, ki se mu pravi Bulak, a pred letom so ga prenesli v prelep Kėdivjev grad v Gize, kjer je dovolj prostora, da so se mogli lepo razstaviti vsi predmeti. Že grad sam je vreden, da si ga človek ogleda; tu vidiš krasoto, kakoršne ti slikajo pripovedke v »Tisoč in jedna noč«. Starinski predmeti so jako primerno razstavljeni po sobah: stara, srednja in nova dōba. Ko hodiš tu iz dvorane v dvorano, mora ti množina raznih stvari skoro potlačiti duha. Tu vidiš stare hieroglifske napise, dolge in kratke, večinoma poleg kake slike; tam se ti kažejo stari kipi, večinoma sedečih oseb (kraljev) pa tudi stoječih; nekatere so jako majhne, druge velike; tam se ustaviš ob orjaški glavi, ali ob levu s človeško glavo; drugodi zopet te zanimajo stare slike, ki so deloma v barvah še krepke in živahne, kakor bi jih bil umetnik napravil včeraj. Ne moreš dalje, stopiš prav blizu: gledaš bitko, vozove in bojnike, gledaš kak domač prizor, kako donašajo kralju ženske razne stvari in jih sprejema njegov pisar; gledaš stare Egipčane, kako delajo na polju, kako vozijo

s čolnom ali ladijo po Nilu, gledaš orodje, posode, oblačila . . . ter se ti zdi, da si se preselil iz sedanjosti in bivaš sredi nekdanjega roda in ljudstva faraonov.

A še več. Tu greš v zgornje muzejevo nadstropje in stopiš k odprtim grobovom — mumijam: veliki Ramzes je pred teboj — s kostmi in kožo, zavit v platnino; tam vidiš pa drugi mumiji zobe izpod zgornje ustnice moleti, tam se drže črepinje še lasje . . . ogleduješ ta čudno strmeči obraz, roke, z dišavami napolnjene oči . . . kaka usoda! Kralji so se hoteli ovekovečiti (ohraniti i po telesu, — ohranili so se); hoteli so se skriti poznim rodovom in ostati zaprti v piramidah, a potomci so jih spravili na dan, da jih ogledujejo radovedneži.

Onemu, ki misli globlje, vrvajajo se vsakovrstne misli ob tem pogledu. Večina predmetov, katere vidiš tukaj, kaže vero starih Egipčanov, da je življenje še po smrti, da bodo ljudje enkrat vstali in živeli in sicer v istini živeli, ne samo v spominu svojih potomcev. Zato so imeli toliko skrb za mrliča, da bi tudi njih trupla ostala in ne strohnela, zato so dajali mrtvecem v grob razne reči, nekemu kralju tudi pišče, katero se vidi sedaj kot mumija. Ali je ta vera — prevara? Ali ne bode mogel Bog obuditi telesa k novemu življenju, ako more že človeška umetnost ohraniti truplo nestrohneno tisoč in tisoč let?

Res tisočletja — davna — se ti dvigajo pred očmi, ko hodiš v teh znamenitih prostorih; res zdi se življenje enega človeka v primeri z dolgimi egiptovskimi dōbami kot trenotek v celem meseu ali letu; a kristijana nekako navdušujejo te velike dōbe, saj ga tako živo spominjajo večnosti. Ko misli na več-

nost, tedaj se mu ne zdi več tako čudno in neumljivo, kar vidi pred seboj iz davnega časa, marveč domače, znano, umevno, zakaj le kratek je čas, ako ga merimo tudi s tisočletji, a ga primerjamo z večnostjo.

Mnogi se skličejejo na egiptovske starine, kadar hočejo krščanski veri ali svetemu pismu dati kako zaušnico. A jaz lahko rečem, da se mi je prav narobe zdelo, kakor bi namreč ti predmeti — s piramidami tam ob puščavi vred — govorili o nekdanjih Jožefovih in faraonskih časih. Da, celo prijetno mi je bilo pri sreči, da vidim spomenike iz Jožefove in Mojzesove dôbe, pa tudi mnogo mnogo starejše.

Duh človeški se okrepi in moč njegova razširi, ko se seznanja z narodi tujimi in od sedanjih različnimi. Saj

je Bog — gospodar sveta — velik dovolj, da je ustvaril na zemlji med ljudmi tudi razlike. Zakaj bi moralo vse tako biti, kakor je pri nas doma — recimo na Slovenskem. Minola bodo tisočletja in tudi mi bodemo samo še zgodovinski predmet potomcem. A jedno vendar ostaje — duh človeški, njegova pamet, njegovo hrepenenje po višjih stvarih. Narod, ki pozna samo materialnost, živi od danes do jutri, in v zgodovini je njegova uloga majhna. Duh je, ki oživlja, staroegipčanski duh, njegova vera, njegovo upanje — to nam govori glasno v teh čudovitih spomenikih.

In zopet me vleče tje med starine; upam, da kmalu zopet pridem v one prostore gledat, učiti se in občudovat.

Dr. Fr. L.

Národu slovenskemu!

V slavnostnih dneh 29. in 30. rožnega cveta leta 1889., ko smo odkrivali spomenik **Valentinu Vodniku**, začetniku pesniške književnosti slovenske, oglašala se je živeje negoli kdaj misel, da bi se takisto postavil spomenik največjemu pesniškemu geniju, kar jih je doslej rodila zemlja slovenska, pesniku, čegar dela ponosno prištevamo najizbornejšim proizvodom vseh narodov, ljubljencu našemu **Frančišku Prešérnu!**

Razpravljati ni treba posebe, kaj je **Prešeren nam**, niti kaj bode **zanamcem**: ime **Prešernovo** je z neizbrisnimi črkami zapisano v zlati knjigi pesniškega in občekulturnega razvoja našega!

Takemu veleumu veličasten spomenik! Za deset let hočemo slaviti **stoletnico Prešernovega rojstva** — postavimo mu tedaj vidno znamenje, katero še poznih let pričaj domačinu in tujcu o ljubezni in zahvalnosti naši!

Živo uverjen, da bode ta poziv odmeval v vseh srcih slovenskih, katerim je do narodne časti, ukrenil je pomnoženi odbor »Pisateljskega podpornega društva«, da prične nabirati doneske za **Prešernov spomenik**. S prijazno prošnjo

se torej obrača do vseh slavnih društev in zastopov, do sléharnega rodoljuba po deželah slovenskih, izkratka do vsakogar, komur je drago ime **Prešernovo**, naj nam z blagovoljnimi doneski pomaga uresničiti častno namero in takó zajedno **vredno paravnati dolg slovenskega národa do najboljšega pesnika svojega!** Zlasti upamo, da se bodo čitalnice slovenske na besedah in veselicah svojih često in drage volje spominjale **spomenika Prešernovega!**

Troški bi bili vsekakor znatni, vendar je podpisani odbor uverjen, da bode tolikrat izpričana požrtvovalnost slovenska vzmogla potrebno svoto in omogočila praznovati stoletnico **Prešernovo** takó, kakor si je lepše ne moremo misliti!

Rojaki slovenski, na delo tedaj! Vsakdo skrbi po svojih močéh, da se o stoletnici **Prešernovi** vzdigne spomenik, o katerem hodemo rekli ponosno, da ga niso postavili posamičniki, nego **vesoljni národ naš prvemu pesniku svojemu!**

Doneski naj se blagoizvolijo pošiljati »Pisateljskemu podpornemu društvu« v Ljubljani.

V Ljubljani, dné 8. svečana 1891.

